

1. Közvetítés 1

Neki predebel Američan je dal pobudo za kampanjo proti restavracijam s hitro prehranjevalno verigo. Obtožuje jih zaradi tega, ker tehta 125 kg, vzrok tega pa vidi predvsem v tem, da se je redno prehranjeval v teh restavracijah.

61% Američanov ima preveliko težo, so predebeli. Razlog tega vidijo v metodah priprave hrane v restavracijah, kot so McDonalds, Burger King in Kentucky Fried Chicken. Kampanja je dobila take razsežnosti, da je bil celo senat prisiljen, da se ukvarja s tem vprašanjem.

Moramo ugotoviti oz. priznati, da je podjetje McDonalds demokratiziralo prehranjevalno kulturo ljudi, tj. povsod na svetu lahko ob kulturni in hitri postrežbi dobimo skoraj isto kvaliteto hrane. Izkazalo se je, da so turisti pred nekaj desetletij občudovali hitro prehranjevalne restavracije, dandanes pa tudi v velikih evropskih nakupovalnih centrih opazamo, da so na mesto fast food restavracij nastale manjše pekarnice, trgovine z ribami, sirom, čajem, sadjem in zelenjavo itd.

Vzporedno s sodnimi postopki povsod po svetu dobiva čedalje večjo pozornost gibanje wellnes, ki popularizira zdravo življenje. V ozadju stojijo gospodarski, politični procesi, ki s spremembo vloge ZDA počasi po celem svetu preoblikujejo navzoča družbena stališča, s tem pa tudi prehranjevalne navade ljudi.

Sociologi vidijo to kot konec prvega vala globalizacije. Mesto velikih trgovskih podjetij bodo zasedle manjše trgovine, v strategiji velikih svetovnih podjetij bo postalo pomembno, da se prilagajajo narodnim posebnostim. Vprašanje je, katera bo nova organizacijska gospodarska oblika, ki bo lahko hkrati predstavljala vrednote globalizacije in nacionalno samostojnost.

2. Közvetítés 2

Új vakcinák/oltóanyagok

A tömeges oltás több /számos fertőző betegség ideiglenes törlését/felfüggesztését tette lehetővé, például a himlőét és a diftériaét, melyek miatt a gyerekek korábban gyakran meghaltak. (Ha) bár az általános ellenálló képesség jelenlegi állapota talán már magától értetődő, a történelem többször is bebizonyította, hogy a betegségek az oltás elhagyását/elmaradását követően visszatérnek.

1998-ban A. Wakefield egy cikket jelentetett meg az autizmus, valamint a kanyaró, a mumpsz és a rubeola elleni nálunk is alkalmazott oltóanyag között fennálló kapcsolatról. A cikk tudományos csalásnak tűnt/mutatkozott, de már a feltárása/felfedése előtt kárt okozott. Az oltások száma több helyen jelentősen csökkent és a fertőzések ismételten jelentkeztek.

A nyilvánvaló negatív hatásoknál nem hagyhatjuk figyelmen kívül a gazdasági veszteséget/kárt sem – egyetlen kanyarójárvány Olaszországban a 2002-2003-as években az országnak több mint 20 millió eurójába került.

Általánosan érvényes, hogy a szövődmények és nem kívánt mellékhatások valószínűsége, amelyek az oltással hozhatók összefüggésbe, kisebbek, mintha betegség következne be.

Ha a gyerek kanyarót kap 6% esélye van, hogy tüdőgyulladást kap, 0,1% a valószínűsége hogy agyvelőgyulladás fejlődik ki, és 0,2% az elhalálozás valószínűsége.

A mumpsz, a kanyaró és a rubeola elleni oltóanyag alkalmazásánál 0,001% a valószínűsége, hogy a gyermeknél agyvelőgyulladás vagy komoly allergiás reakció jelentkezik.

A komoly mellékhatások valószínűsége a tetanusz, a diftéria/torokgyík és a szamárköhögés elleni oltóanyagnál hasonló, miközben – ha a gyerek tetanusz betegséget kap – a halálos kimenet valószínűsége 20%, a torokgyíknál 5 % és a szamárköhögésnél 0,07%.

Nagy kérdés, etikus-e az embereket megfosztani az önálló döntésüktől és alávetni őket a kötelező oltásnak, habár az jó minden populáció számára.

3. Íráskészség

I.

Eger, 10.09.2013

Draga Vesna,

pišem ti, da bi ti sporočila dobro novico, postala sem namreč srečna lastnica majhnega stanovanja. Tako te že na začetku pisma vabim, da me obiščeš in si ga ogledaš.

V prvo lastno stanovanje sem se vselila prejšnji teden. Do takrat sem stanovala pri starših, lahko povem, da je mama skrbela zame. Zelo sem bila navezana nanjo in tudi ona name, zato sem ji datum selitve povedala le tik pred njo. Postala je žalostna. Poskušala sem jo tolažiti in ji dopovedati, da sem že odrasla oseba in zato moram sama skrbeti zase. Pri 25-ih letih pa se človek že mora postaviti na lastne noge.

Zdaj, ko sem postala lastnica stanovanja, bom res morala paziti na vsak forint. Pri nakupu sem namreč vzela posojilo, ta vsota je previsoka. Vendar sem mislila, da redno dobivam plačo in mi bo prav gotovo uspelo po obrokih odplačevati dolg. Sama iz lastnega denarja nikoli ne bi imela stanovanja. Pri nakupu so mi pomagali tudi starši, a tudi tako bom več kot dvajset odstotkov od svoje dohodnine morala vsak mesec nakazati banki. Najela sem dolgoročno posojilo. Banke, na žalost, nudijo posojila z visokimi obrestmi, ki se stalno spreminjajo oz. večajo, kajti stopnja inflacije je nepredvidljiva, odvisna je tudi od stanja gospodarstva. Dobro je treba premisliti in preštudirati, pri kateri banki se odločis za kredit. Nekatere nudijo ugodnosti mladim, to sem izkoristila tudi jaz.

Moje stanovanje je novozgrajeno, tako stroškov – razen selitvenih - nisem imela. Vendar nekatere gospodinjske aparate in pohištvo bom še morala nabaviti. Zaenkrat sem poskrbela za tisto, kar najbolj potrebujem.

Želela bi imeti tak dom, ki ima vrata zmeraj na stežaj odprta pred mojimi prijatelji, tako že načrtujem, kdaj bom imeli kakšno priložnost, da bi prijateljem predstavila svoj novi dom.

Z lepimi pozdravi: Marija

II.

Spoštovani urednik!

Sem zvesta bralka vašega časopisa. Branja se zmeraj z velikim zanimanjem lotim, saj je zame področje športa posebej privlačna tema. Tudi sama sem se nekoč ukvarjala s športom.

Strinjam se, da je olimpijski duh že zdavnaj mrtev, saj se danes res vse odvija okrog denarja, na tekmovanjih lahko zmaga le tisti, ki ima bogate sponzorje.

Olimpija ni pomembna le zaradi zmage, temveč tudi zato, ker se srečajo športniki s celega sveta, ljudje z različnimi jeziki, kulturami. A vendar ima vsakdo enake možnosti, da bi postal olimpijkar, za vse tekmovalce veljajo enaka pravila.

Vrhunski športnik je danes poklic, pri katerem se je treba nenehno dokazovati z odličnimi nastopi in dosežki – tako lahko postanejo priljubljeni tudi med mladimi in postanejo njihov zgled. Udeležba na olimpijskih igrah daje športnikom veliko spoštovanja, vendar ne samo njim, temveč tudi njihovim trenerjem, kajti brez dobrega strokovnjaka ne bi se mogli udeležiti vrhunskih športnih tekmovanj.

Na prvih olimpijskih igrah, ki so jih organizirali Grki v Atenah leta 1896, je olimpijski duh predstavljal moralno osnovo za njihovo nacionalno enotnost, ki je bil tako močan, da je bil sposoben vzpostaviti tudi mir med sprtimi stranmi v vojni. Cilj tega olimpijskega gibanja je bil vedno vzgajati mladino s pomočjo športa in tako pomagati graditi miren in boljši svet brez diskriminacije in v olimpijskem duhu, kar je mogoče doseči le z medsebojnim razumevanjem v duhu prijateljstva in fair playa.

Otvoritev in zaključek olimpijade je za vsakogar, tudi za tistega, ki spremlja prenose tekmovanj po televiziji, enkratno doživetje. Menim, da kljub temu, da pri zmagi imata denar in sponzor veliko vlogo, bodo olimpijske igre ostale zmeraj lep primer tekmovanj, ki združujejo športnike s celega sveta.

4. Olvasáskészség

1. Mi okoz számos kellemetlenséget az idő mérésénél? (2 pont)
  - a Föld Nap körüli forgása/mozgása (1)
  - a Föld forgása a saját tengelye körül (1)
(és a processzió)
2. Mi tette lehetővé az idő pontos mérését és melyek ezek jellemzői? (5 pont)
  - a kronométer, (1)
  - pontos mechanikai óra, (1)
  - mely a hőmérséklet, (1)
  - a helyi gravitációs gyorsulás, (1)
  - valamint a légnyomás és páratartalom változásokra nem volt érzékeny (1)
3. Mit tudtak a kronométerrel meghatározni és hogyan? (3 pont)
  - távoli helyeknek a földrajzi hosszúságát, (1)
  - délben leolvasták a kronométert, (1)
  - időkülönbségből kiszámolták Greenwichig a szögtávolságot (1)
4. Mire támaszkodott számos ősrégi civilizáció a napi idő és a dátum meghatározásánál? (2 pont)
  - az égitestek megfigyelésére (1)
  - főként a Nap és a Hold (1)
5. Mikor jöttek létre az első naptárak, mit jegyeztek le akkoriban az emberek? (3 pont)
  - már néhány tíz ezer évvel ezelőtt, (1)
  - amikor lejegyezték a Hold fázisait vagy évszakokat (1)
  - vagy az egyik évszaktól a másikig eltelt napok számát (1)
6. Miből készült a legrégebbi napóra és hol találták azt? (1 pont)
  - palából készült és Egyiptomban találták (1)
7. Mikor, hol és hogyan szolgált a magas obeliszk a napóra mutatójaként? (4 pont)
  - a régi Egyiptomban (1)
  - idősámításunk előtt 3500 körül (1)
  - maguk körül árnyékot vetettek, (1)
  - ennek hegye a talaj időjelzéseire esett (1)
8. Hogyan tudnánk éjszaka a kertben olyan világosságot teremteni, mint amelyet a nap nyújt nekünk? (2 pont)
  - minden négyzetméteren szükségünk egy izzóra, (1)
  - 1000 w erősségűre (1)
9. Milyen nehézségeket okozott már a kezdetektől a nappalok hosszának változása? (3 pont)
  - télen nem jutott elegendő fény az összes munkára (1)
  - nyáron pedig túl sok van belőle (1)
  - nagy részét átalusszuk (1)

